

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem,
ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

18. De adjutorio possibilitatis interno.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

*1 Lib. 1. oper. i suo cura salutatis gloriam asserat: efficiat de-
imperf. nique ut nihil studij ab humana voluntate ex-
k Marto spectetur: ideoque bona vita deseratur: m non nos
ront. Jul. c.8 qui laboravimus, sed Deus ipse vel n Dei in nobis
1 Epist. 2. ad coronetur auxiliis: ipsum o laudetur, ipsam sur-
Valent. retur, ipsum culpetur, ipsum damnetur. Quam
to 1. Serm enim non superaret non dico fatuitatem, sed
apud Aug. vel delirantis phrenesim, si quis per lumen
n Epist. ad quod oculis practo est ad videndum, & vo-
Ctesiph. luntatis nutui ad intuendum subiacet, videndi
o Hier. lib. libertatem sibi & voluntatem eripi, si ad in-
1. Dial. & tuendum cogi, necessitari, fato fatalique ne-
lib. 3. & cessitate adigi, nihil a se studij exspectari,
Aug. lib. adeoque ipsum lumen non sese qui per illud
de gesu Pe- uti vult, videt aut non videt, laudat, corri-
lug. c. 14. nari, culpam, damnamque debere queretur?
Et tamen in istam opinandi absurditatem,
stultitiæque portentum Pelagianos præcipita-
tos volunt, qui ut suam quoquo modo sententiam
de adjutorio quod comment sunt, & se ipsos à
Pelagianismi suspitione tueantur, eo omnia
oborto collo rapiunt, ut exillimari velint,
de nescio qua possibilitatis gratia inter
Augustinum & Pelagianos & Aduermetinos
Monachos esse questionem, istamque cum tali
possibilitatis adjutorio, libertatis humane
concordantiam, qua sapientibus & insipientibus,
doctis indoctisque facilissima est, & ab ipsis
propter nimiam facilitatem excogitata, nec
unquam ab Augustino tot querimonij, de
destrueta libertate vexato, tot criminationibus
tracto, vel probata, vel tacta, vel iudicata
est; sed sæpe potius improbata atque damnata
ut suo loco declarabitur; istam, inquam, con-
cordantiam neque celerrima Pelagianorum
ingenia vidisse unquam, nec Augustinum, nec
Ecclesiam illius temporis, qua per os ejus
loquebatur, vel meminisse vel invenire potu-
isse quo periculosissimam sopirent contentio-
nem; atque ita clausis oculis eos Andabata-
rum more pugnatæ ut neutri ferrent vel intel-
ligerent alteros, persuadere moluntur. Et*

A hoc de adjutorio voluntatis & actionis, quod ad singulos actus datur, & quid Pelagiani de illo senserint, disputata sufficiant. Abundè quippe ex dictis constare arbitror, id eos tanquam fatalem libertatis ruinam, voluntatis humane destructionem, stragem boni ac mali operis, meriti ac præmij interitum, ignaviæ & securitatis fomitem pernegasse: quarum gravissimarum difficultatum & criminationum, nulla vel umbra in adjutorio possibilitatis apparet. Possè quippe non velle tribuit, hoc est, potestatem non voluntatem: ut autem potestas illa volendi quantumcumque interius exteriusve adjuncta velit aut agat, ipsa libera voluntas movetur, iubetur, exigitur, ex quo fit ut quo majus est illud possibilitatis adjutorium, eo facilius indifferens illa libertas voluntatis percipiatur. Quis enim potestas volendi major est, eo liberius & indifferentiùs est velle vel nolle quod sequitur, cum ipsa voluntatis imbecillitas non sit exigua volendi difficultas, & nolendi facilitas. Sicut ergò in ipso creationis exortu latentibus tam Catholicis quam Pelagianis, indifferens illa libertas volendi, nolendi ve erat maxima, quia possibilitas ad utrumque plenissima, ita & nunc quo magis illa infirma possibilitas sive intrinsecus sive extrinsecus adjuvatur, & ad primum ac pristinum illum statum reducitur, eò facilius pristina ejus indifferencia intelligitur. Quis enim ita dementer insanit, ut quia possibilitas volendi de novo adjuncta vel data est, libertatem; hoc est indifferenciam volendi sibi sublatam putet, cum illa hoc ipso ex ejus arbitrio suspendatur? Sed quamvis hanc adjutorij possibilitatis cum libertate concordiam Pelagianos optime intellexisse certissimum sit, non tamen idcirco existimandum est, eos quodlibet possibilitatis adjutorium esse confessos. Vnde quid de singulis illi senserint paulò diligentius disquirendum est.

De adjutorio possibilitatis interno.

CAPVT XVIII.

DE adjutorio possibilitatis externo satis diximus, quando de lege, doctrina, atque exemplo Christi ad singulos etiam actus suo modo sive per eorum ad singula momenta recordationem, sive aliter concurrentibus, diximus. Nunc de interno auxilio possibilitatis pauca dicenda sunt. Illud generaliter duplex, statui, potest, unum in intellectu, alterum in voluntate: utrumque vel actuale vel habituale.

Adjutorium illud intellectus non est aliud nisi cognitio seu scientia quam admittere Pelagianos satis in superioribus, ubi de revelationibus & illuminationibus à Deo homini datis disputavimus, probatum est. Vnde Augustinus generaliter dicit: *Ac per hoc divinitus*

A nobis dari scientiam consentitur, quæ ignorantia pellitur. Esse autem adjutorium possibilitatis juxta Pelagij mentem ex ejusdem Augustini testimonificatione certum est: sicut alij in locis inquit, in quibus evidentius loquitur Pelagius, intelligi potest, non vult aliud accipi quam legem atque doctrinam, quæ naturalis possibilitatis adiuvatur. Legis enim ac doctrinæ omnisque omnino scientiæ eadem prorsus in adjuvanda naturali possibilitate ratio est. Efficiunt enim ut scienda novimus, nullo modo ut cognita faciamus: per Christi c. 13. illa nobis aperitur quidem intelligentia mandatorum, Concil. Carut sciamus quid appetere aut vitare debeamus; nec-etha, cap. 6. 3. quaquam ut quod sciendum cognovimus etiam scire diligamus. Quod adjutorio voluntatis & actionis proprium est. At per hoc suo modo ad hoc

lib. de PP. 2. res ad quod vult Deum ad ar. 28.

ad hoc adjuvant, ut possibilitas faciendi man- data homini tribuatur, quis enim poterit fa- cere bonum aut vitare malum quod ignorat esse faciendum aut vitandum? Vt autem illa possibilitas determinetur ad hoc ut faciat aut

non faciat bonū aut malū nullo modo facit in- telligentia, sed vel ab ipso libero voluntatis ar- bitrio, vel certē, si imbecilla voluntas seu vo- litio est ab alio ipsius voluntatis adiutorio cō- currente licet simul scientia, expectandum est.

Etjam in voluntate potest dari auxilium possibilita- tis. De concursu generali Dei ad omnes naturas.

CAPVT XIX.

DE adiutorio possibilitatis quod pote- stati voluntatis adiuvandæ adhibetur, major dubitatio esse potest: idq; siue de concursu generali, siue de gra- tia habituali siue de actuali sermo fiat; de qui- bus ordine disputandum est.

Vbi imprimis certa illa veritas fundamenti loco supponenda est, etjam in potentia volun- tatis posse dari adiutorium quod solam possi- bilitatem adjuvet non actionem aut volun- tatem, quicquid enim ipsum posse voluntatis seu posse velle, seu potestatem volendi & con- sequenter agendi adiuvat, ita ut velle & agere nostrum sit, hoc est, quo ita velimus & agamus ut nobis liberum & indifferens sit non habere voluntatem & actionem, hoc ex mente Pelagij adiutorium possibilitatis dicitur, tametsi istud adiutorium simul ad volendum & agendum pro nūtu hominis sese cum illo determinantis aliquid conferat: sicut hoc in cognitione res- pectu volitionis & actionis manifestum est & supra latius demonstratum est.

Iam vero etjam generalem concursum & habitus voluntatis & quasdam gratias actuales esse tales extra controversiam est. Nam præter eos qui phycas prædeterminationes omnibus motibus voluntatis adhibent, communis est Scholasticorum sententia generalem concursum ipsius voluntatis arbitrio ita contempe- rari, ut non ideo actu voluntas agat, quia concursus ille datur, sed ideo detur, quia volun- tati ad agendum sese cum illo determinare placet, concursu enim generali uti vel non uti prorsus in arbitrio voluntatis positum esse concedunt. Nec minus res ista de habitibus vo- luntatis certa est. Nam sicut habere; autore D.

Thoma, dicitur id, quo libere possumus uti vel frui ut volumus; ita & habitus quo quis agit cum vo- luntate. Nec enim dat voluntatem vel actionem, sed potentiam dumtaxat voluntatis roborat & promptam facit, ut velle & agere tunc se- quantur, cum nutus liberi arbitrij potentiam ad volendum & agendum una cum habitu concurrente determinaverit. Neque dubium esse potest, quin simile adiutorium actuale in voluntate poni possit, quod nutui eius ita contemperatum sit ut eam agere volentem adjuvet; agere nolentem non incitet aut pro- rripet ad actionē, vel certe si quo modo incita- verit, frāno libertatis ita subiectum sit, ut non nisi ejus arbitrio potestas adjuva ad volendum

agendumque proficiat.

Vt igitur de generali concursu incipiamus, extra controversiam statui debet, Pelagianos concursum illum generalem quo Deus omnes omnino naturas cum caosis secundis efficit & conservat, libentissime professos esse & acer- rime defendisse. Vbiq; Catholica illius do- ctrinae semina per omnes pœnē libros eorum sparsa conspiciunt. Hoc enim agit Pelagius in Commentarijs: Qui (Dominus) ubique semper videt & custodit omne quod factum est. Hoc post Pelagium agit instantissime Iulianus, vt in Augustini libris de nuptijs ad Valerium, ad illum Apostoli locum; Deus dat illi corpus sicut vult, & unicuique seminum proprium corpus; corpus ipsum à Deo fieri docet; Si ergo Deus hu- mano semini quod nemo negat vel prudenti vel piori, proprium sicut omnibus rebus corpus attribuit, unde quemquā reuū probabis? Et in lib. operis imperf. etiam à Deo formari sentit lineamenta corpe- ris: an- ve per prima culpam membrorum lineamenta

traxisset? parvulis nempe. Et respondet sibi: Sed hæc à Deo informari & per hæc bona esse concesseris.

Et ibidem de forma corporis idem tradit, hoc est informatione, & ipsa etjam anima: Per quid hoc peccatum invenitur in parvulo? Per formam cor- poris? Sed hanc Deus tribuit. Per ingressum anime? Sed nihil debet semini corporali qua nova à Deo con- ditur. Quin & ipsum operationis divinx, hoc est concursus illius generalis quo creaturas producit exponit modum: Quatuor hic persona- rum causa vertitur, Dei opificis, duorum parentum de quibus materia præstat operanti (Deo) & par- vuli qui nascitur. Et rursum: Cumque ipsitidem licet de seminibus à Deo institutis, tamen interveni- ente Dei potentia in visceribus singantur maternis, obliquo studio affirmant, nequid esse carnen sine ma- sterio viri ex carne virginis fabricare. Et quo ni- hil amplius desideres omnium apertissime;

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Et rursum: Cumque ipsitidem licet de seminibus à Deo institutis, tamen interveni- ente Dei potentia in visceribus singantur maternis, obliquo studio affirmant, nequid esse carnen sine ma- sterio viri ex carne virginis fabricare. Et quo ni- hil amplius desideres omnium apertissime;

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

N

negarent

1. part. q. 38
art. 1.
Cōventator
in lib. 3. de
anima &
sepe D. Tho.
de 1. 2. q. 49.
art. 3.

In Epist. ad
Colos. c. 3. 11

Qui (Dominus) ubique semper

videt & custodit omne quod factum est.

Hoc post Pelagium agit instantissime Iulianus, vt in Augustini libris de nuptijs ad Valerium, ad illum Apostoli locum;

Deus dat illi corpus sicut vult, & unicuique seminum proprium corpus;

corpus ipsum à Deo fieri docet; Si ergo Deus hu-

mano semini quod nemo negat vel prudenti vel piori,

proprium sicut omnibus rebus corpus attribuit, unde quemquā reuū probabis?

Et in lib. operis imperf. etiam à Deo formari sentit lineamenta corpe- ris: an- ve per prima culpam membrorum lineamenta

traxisset? parvulis nempe. Et respondet sibi: Sed hæc à Deo informari & per hæc bona esse concesseris.

Et ibidem de forma corporis idem tradit, hoc est informatione, & ipsa etjam anima: Per quid hoc peccatum invenitur in parvulo? Per formam cor- poris? Sed hanc Deus tribuit. Per ingressum anime? Sed nihil debet semini corporali qua nova à Deo con- ditur. Quin & ipsum operationis divinx, hoc est concursus illius generalis quo creaturas producit exponit modum: Quatuor hic persona- rum causa vertitur, Dei opificis, duorum parentum de quibus materia præstat operanti (Deo) & par- vuli qui nascitur. Et rursum: Cumque ipsitidem licet de seminibus à Deo institutis, tamen interveni- ente Dei potentia in visceribus singantur maternis, obliquo studio affirmant, nequid esse carnen sine ma- sterio viri ex carne virginis fabricare. Et quo ni- hil amplius desideres omnium apertissime;

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Et rursum: Cumque ipsitidem licet de seminibus à Deo institutis, tamen interveni- ente Dei potentia in visceribus singantur maternis, obliquo studio affirmant, nequid esse carnen sine ma- sterio viri ex carne virginis fabricare. Et quo ni- hil amplius desideres omnium apertissime;

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent

Quem conditor promissu (Isaac) conditor dedit, non concubitus; sed Dei opus est qui nascitur. Qui enim primum hominem fecit ex pulvere, omnis fabricatur ex semine. sicut ergo tuus linnis qui assumptus est, materia; non author fuit hominis; ita vana vix illa voluptatis confectrix, commixtura que semini uti non explet operationis vicē, sed de ibi sauris nature offert Deo, unde ille hominem dignetur operari. Quæ omnia August. n. c. & vera esse profiteatur. Deniq; nil magis acerbum, invidiosum & impie Catho- licis & Augustino imponere & exprobrare solent, quam quod Deum nascentium hominū negarent